

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักอิทธิบาท 4

พระครูปลัดเฉลิมพร อภิวิโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการศึกษาการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 การบริหารจัดการที่ต้องใช้หลักแนวคิดทฤษฎีทางตะวันตกมาใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ และการควบคุม หลักแนวคิดทฤษฎีตะวันตกเป็นแค่หลักทางแนวคิดจึงเป็นแนวทางที่จะประสบความสำเร็จน้อยแต่ถ้าเอาหลักอิทธิบาท 4 ในพระพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นจะมีผลดีมาก ขึ้น การเอาหลักอิทธิบาท 4 นั้น มาใช้ในการบริหารจัดการมี 4 ประการ คือ 1. (ฉันทะ) คือ การวางแผน ควบคู่ไปกับความพอใจ 2. (วิริยะ) คือ การจัดการ ควบคู่ไปกับความเพียร 3. (จิตตะ) คือ การนำควบคู่ไปกับความเอาใจใส่ 4. (วิมังสา) คือ การควบคุมซึ่งควบคู่ไปกับความเข้าใจ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างสติปัญญา ดังนั้น หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปด้วยความสำเร็จ เพราะงานนั้นเมื่อเราใช้แต่หลักการ หรือแนวคิดทางตะวันตกก็จะเป็นได้แค่แนวคิด ๆ หนึ่งที่สร้างความรู้ให้เราแค่นั้น แต่เมื่อเราใช้หลักการบริหารจัดการในแนวทางหลักธรรม คือ อิทธิบาท 4 นั้นแล้ว ก็จะทำให้เรานั้นเกิดความตระหนักในการใช้ชีวิต การทำงานต่าง ๆ อย่างมีความเข้าใจ ไม่เกิดความประมาท เพราะว่าการทำงานอะไรแล้ว ไม่ค้นหาความจริง ก็จะไม่พบกับความจริงนั้น และความสำเร็จ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น, อิทธิบาท 4

Management of the local administration organization by using the principle of influence, itt baht 4

Phrakru Parad Chalernporn apiwaro*
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

This academic article It is a study of the management of the local administration organization by using the principle of Itt Baht 4, the management that requires the principles of the theory of the west to be applied to the management of the local administration organization. It includes planning, organizing, leadership and control. Western theory is only a conceptual principle, therefore it is a way of less success. If using the Itt Baht 4 of Buddhism to be used in the management of the local administrative organization, it will have more good results. There are Itt Baht 4 for using the 4 principles of influence. Is 1. (Chantha) is planning along with satisfaction. 2. (Wiriya) is the organization Along with persistence. 3. (Chitta) is to lead along with care. 4. (Wimangsa) is control which is coupled with understanding. That gave rise to the development And create intelligence Therefore, the power of the Itt Baht 4 in management is the key to drive the management of the local administrative organization to be successful. Because that work, when we use only the principles Or a concept in the West, it is just one idea that gives us knowledge. But when we apply the principles of management in the principles of That is, the power of Itt Baht 4, then it will make us aware of the use of various working life with understanding. No negligence Because of what kind of work Not searching for the truth Will not find that truth and success

Keywords : management, local administrative organization, itt baht 4

* Email: apiwa.der@gmail.com

มจร

บทนำ

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของทรัพยากรมนุษย์ในสังคมชุมชนที่จะต้องเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการขับเคลื่อน ประเด็นทั้งหลายเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้สิ่งหนึ่งที่จะเป็นปัจจัยสำคัญนั้น คือ การบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนหลักการของความถูกต้องและเป็นธรรม โดยเฉพาะการนำหลักของทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีคิด วิธีการบริหารจัดการนั้นจะทำให้คนทั้งหลายเหล่านั้นเป็นบุคลากรที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จะก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (สุริยา รักษาเมือง, 2560)

การบริหารจัดการ เป็นการบริหารให้ทุกคนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความที่ทำงานตามความถนัด หลักการจัดงานให้เหมาะสมกับคนเป็นเรื่องยาก เพราะงานบางที่มีแผนกจำกัดคนมีจำนวนมากกว่างานจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เหมาะสมและลงตัว (อดิสร เพียงเกตุ, 2551) ซึ่งให้ความเห็นว่าการบริหารนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทำให้ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายขององค์กร การบริหารจัดการนั้นยังขึ้นอยู่กับการใช้ความคิดเห็น และความเข้าใจ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น การบริหารจัดการ คือกระบวนการที่ทำให้งานสำเร็จลงได้โดยการใช้ทรัพยากรบุคคล และวัตถุดิบเข้าด้วยกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น ทั้งนี้ได้นำเอาหลักอิทธิบาท 4 เป็นวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหาตามเหตุผล ตามปัจจัย เป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี (สมภพ สุขช่วง, 2541)

ดังนั้น การบริหารจัดการจึงมีส่วนสำคัญที่จะเป็นกระบวนการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์กับการบริหารจัดการจึงจะทำให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหาร

การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้มีความสำเร็จบรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น หรือเป็นกระบวนการทั้งหมดของการใช้บุคลากรที่เตรียมไว้อย่างเหมาะสม คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ หรือว่าการบริหารเป็นการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ภายในองค์กรให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความพึงพอใจ หรือเรียกอีกอย่างก็คือเทคนิคการทำงาน คือ การตัดสินใจของกลุ่มโดยมีความมุ่งหมายและจุดประสงค์ดังนี้ (เพ็ญศรี มีสมนัย, 2549)

1. องค์ประกอบของการบริหาร องค์ประกอบของการบริหาร เรียกตัวย่อ คือ POSDC มีรายละเอียดดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อวางวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร 2. การจัดการองค์การ (Organizing) เป็นการจัดโครงสร้างให้ดำเนินการตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. งานบุคลากร (Staffing) เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย 4. การอำนวยการ (Directing) เป็นการบริหารจัดการ ติดต่อสื่อสารในการ

ปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปตามแผนงาน 5. การกำกับดูแล (Controlling) เป็นการกำกับดูแลการทำงานในองค์กร และแก้ปัญหาภายในองค์กร

2. ประโยชน์ของการบริหาร การบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำงาน หากนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่ทำหลายประการดังนี้ (Chapman, 1998)

1.1 ประหยัด คือ มีการใช้บุคลากรที่น้อยที่สุดแต่ได้ผลงานมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายเงินลงทุน ใช้น้ำ หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงาน

1.2 ประสิทธิภาพ คือ ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ประสิทธิภาพ คือ เป็นการเปรียบเทียบกันระหว่างต้นทุนหรือบุคลากรที่ใช้กับผลงานที่ออกมา ถ้าบุคลากรที่ใช้ซึ่งเรียกว่า ต้นทุน น้อย แต่ผลงานที่ได้ออกมา มีมากก็เรียกว่าการทำงานหรือการบริหารมีประสิทธิภาพ

1.4 ความเป็นธรรมต่อทุกคนในองค์กรไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้บริหารร่วมทุน หากกิจกรรมที่ร่วมทุนมีจำนวนมากก็จะได้ผลตอบแทนมากขึ้น

1.5 มีเกียรติชื่อเสียงหากบริหารงานดีทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและได้รับการยกย่องจากสังคมประชาชน

3. บทบาทของผู้บริหาร คือ เป็นนักวิชาการด้านการจัดการในการทำงานดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีบทบาทของผู้บริหาร มีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้ (พสุ เดชะรินทร์, 2563)

1.1 ด้านผู้ประสานสัมพันธ์ คือ เป็นผู้แปลงข่าว โดยประกาศประชาสัมพันธ์ หรือให้เนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย แผนการทำงาน และผลการดำเนินงานไปยังองค์กรอื่นๆ เป็นผู้เผยแพร่ข้อมูล โดยให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ให้กับพนักงานหรือบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรและเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารหรือติดตาม เก็บข้อมูลทั้งภายในและภายนอกขององค์กร

1.2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ เป็นผู้ช่วยให้การส่งเสริม พัฒนา หรือเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นหัวโขน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนหน่วยงาน เช่น เป็นประธานเปิดงาน ปิดงาน ร่วมงานต่างๆ เป็นต้นเป็นผู้ประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกอีกด้วย

1.3 ด้านการตัดสินใจ คือ ผู้จัดทรัพยากร ให้แก่งานต่างๆภายในองค์กรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หรือผู้เจรจาต่อรอง กับพนักงาน หรือกับองค์กรอื่นๆ และเป็นผู้ประกอบการ เริ่มการทำงาน หรือแสวงหาโอกาสใหม่ๆ (Schermerhorn, J.R. et al. 2002)

ดังนั้น การบริหารจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้นั้น จึงจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนถึงจะให้งานสำเร็จลุล่วง เป้าหมายผู้บริหารนั้นจึงจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป้าหมายต้องสูงสุดแล้วสามารถทำให้สำเร็จ 2) การที่จะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานและแผนงานที่ดี 3) จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

มจร

การจัดการ

การจัดการ คือ การดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การ อันได้แก่ ทรัพยากร การเงิน สินทรัพย์ถาวร ข้อมูลและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการจัดการนั้นสามารถนำไปใช้ได้กับทุกๆ ประเภท ไม่ว่าจะเป็นการจัดการวัด การจัดการบ้าน การจัดการสังคมที่อยู่อาศัย เป็นต้น แต่สำหรับคำว่า “การจัดการ” นั้นเป็นการให้คำนิยามที่ว่าเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความรวดเร็วขึ้น มีความเป็นเอกเทศ ไม่ทำให้เกิดความสับสนซับซ้อนมาก จึงมักมีการใช้คำว่า “การจัดการ” ในองค์กรเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มักแสวงหาผลกำไร เพราะเชื่อว่า “การจัดการ” จะมีความรวดเร็ว ไม่สับสนซับซ้อน มีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันนี้ “การจัดการ” นั้นได้นำมาใช้ในระบบงานของรัฐเพื่อเป็นการลดขั้นตอน หรือความซับซ้อน ซึ่งก็เป็นหน่วยงานที่เรียกว่า “รัฐวิสาหกิจ” แต่ก็ยังมีคำนำคำว่า “การจัดการ” นั้นไปใช้อย่างแพร่หลายรวมถึง “องค์กรพระพุทธศาสนา” ด้วยเช่นกัน จึงเป็นที่นิยมมากขึ้นและสำหรับหลักการจัดการนั้นจะประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี POLC (พิเชษฐ์ บัญญัติ, 2548) มีรายละเอียดดังนี้ คือ

การวางแผน คือ เป็นการกำหนดเป้าหมายที่องค์การต้องการบรรลุในอนาคตพร้อมกับวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น กระบวนการวางแผนประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การคาดการณ์ในอนาคต การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และยังรวมถึงการกำหนดกลยุทธ์ที่จะใช้ ซึ่งจะเห็นว่าการตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน หน้าที่ในการวางแผนนี้ช่วยให้องค์การเตรียมตัวรับมือถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การจัดการองค์การ คือ เป็นการประสานทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรด้านการเงิน สินทรัพย์ถาวร ข้อมูล และมนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ ให้ทำงานประสานกันอันจะทำให้้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การจัดองค์การครอบคลุมถึงการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดกลุ่มงานเป็นหน่วยงานต่างๆ การจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งการจัดระบบการทำงานที่จะช่วยให้คนทำงานร่วมกันอย่างประสบความสำเร็จ (เทพพนม เมืองแมนและสวิงสุวรรณ. 2549)

การนำ คือ เป็นการกระตุ้นการทำงานของสมาชิกในองค์การเพื่อทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและองค์การ โดยการนำนั้นรวมถึงการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยแนะนำแนวทางและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในองค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การควบคุม คือ สำหรับติดตามตรวจสอบผลการทำงานและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น หากปราศจากหน้าที่นี้แล้ว องค์กรจะไม่สามารถรู้ได้เลยว่าการทำงานนั้นเป็นไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ และการควบคุมช่วยให้ทราบว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนอะไร อย่างไรบ้างเพื่อช่วยให้้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การควบคุมมีความสำคัญกับองค์การขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยที่เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมอาจแตกต่างกันไปตาม

ความเหมาะสม องค์การขนาดเล็กอาจมีเพียงการจัดการทางการเงิน เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงาน ในขณะที่องค์การขนาดใหญ่อาจมีการตั้งหน่วยขึ้นมาเฉพาะสำหรับการควบคุม

ดังนั้น ในการจัดการนั้นต้องมีการวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม ล้วนเป็นกระบวนการทำงานของระบบการจัดการทั้งสิ้นเพื่อให้เกิดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าของระบบการทำงานที่ดี ทั้งสร้างความสมดุลของการทำงานเพื่อให้มีการทำงานสามารถมีส่วนร่วมในการคิด การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ โดยมองผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นที่ตั้ง โดยไม่ยึดผลประโยชน์ตัวเองเป็นหลัก และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ อย่างดี

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมี ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ที่จะบริหารท่ามกลางความแตกต่างและใช้ประโยชน์จากความแตกต่างเพื่อให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะและวิธีการคิดและมองเห็นแนวโน้มกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (สัมพันธ ภูไพบูลย์, 2552)

3. การทำงานภายในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การบริหารจัดการงานในลักษณะของการสั่งการและควบคุมแบบเดิม ๆ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระมากขึ้นในการบริหาร

4. สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการทำงานให้มากขึ้น

5. ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (พสุ เดชะรินทร์, 2562)

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารจัดการจะต้องสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร

หลักอิทธิบาท 4

คำว่า อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้สู่ความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ 1. ฉันทะ หรือ ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการที่จะทำ พอใจที่จะทำ มีความสุขที่จะทำ มีใจใฝ่รักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ 2. วิริยะ หรือ ความเพียร หมายถึง ขยันหมั่นเพียรทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ หรือ ความคิดและความตั้งใจ หมายถึง ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ มีสมาธิในการทำ 4. วิมังสา หรือ ความไตร่ตรอง หมายถึง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้ออ้างหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น อิทธิบาท 4 นับได้ว่าเป็นหลักธรรมะที่ใกล้ตัวมากที่สุดชนิด

หนึ่ง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่ายที่สุดชนิดหนึ่ง ผู้ทำตามหลักธรรมนี้ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้ใดที่อยู่ในเพศบรรพชิตที่มีธรรมะนี้ ย่อมสำเร็จในการดับทุกข์และการบรรลุธรรมขั้นสูง ผู้ใดเป็นฆราวาสและมีธรรมะข้อนี้ย่อมประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน มีความก้าวหน้า และสามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2546)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราได้มีความคิดอย่างนี้ว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญ อธิปไตย อันประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ ว่าฉันทริยังของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่หุดหู่ในภายใน ไม่ฟุ้งซ่านไปในภายนอก และเธอมีความสำคัญในเบื้องหลังและเบื้องหน้าอยู่ว่า เบื้องหน้าฉันทใด เบื้องหลังก็ฉันทนั้น เบื้องหลังฉันทใด เบื้องหน้าก็ฉันทนั้น เบื้องล่างฉันทใด เบื้องบนก็ฉันทนั้น เบื้องบนฉันทใด เบื้องล่างก็ฉันทนั้น กลางวันฉันทใด กลางคืนก็ฉันทนั้น กลางคืนฉันทใด กลางวันก็ฉันทนั้น เธอมีใจเปิดเผย ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรม จิตใจให้สว่างอยู่

ภิกษุย่อมเจริญอธิปไตยอันประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ว่า วิภังษะของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้ สว่างอยู่ภิกษุย่อมเจริญอธิปไตยอันประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ว่า จิตของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้สว่างอยู่

ภิกษุย่อมเจริญอธิปไตยอันประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ว่า วิมังสาของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่หุดหู่ในภายใน ไม่ฟุ้งซ่านไปในภายนอก และเธอมีความสำคัญในเบื้องหลังและเบื้องหน้าอยู่ว่า เบื้องหน้าฉันทใด เบื้องหลังก็ฉันทนั้น เบื้องหลังฉันทใด เบื้องหน้าก็ฉันทนั้น เบื้องล่างฉันทใด เบื้องบนก็ฉันทนั้น เบื้องบนฉันทใด เบื้องล่างก็ฉันทนั้น กลางวันฉันทใด กลางคืนก็ฉันทนั้น กลางคืนฉันทใด กลางวันก็ฉันทนั้น เธอมี ใจเปิดเผย ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้สว่างอยู่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2552)

ดังนั้น อธิปไตย 4 นั้น เป็นการสร้างฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จในด้านทางธรรมหรือทางโลก หรือ เป็นเครื่องมือให้บรรลุถึงความสำเร็จและสำเร็จสมประสงค์ และเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี 4 ประการ คือ 1. ฉันทะ ความพอใจ 2. วิริยะ ความเพียร 3. จิตตะ ความคิด 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยใช้หลักอธิปไตย 4

อธิปไตย 4 เพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สามารถน้อมนำเอาคำสอนที่เรียกว่าพุทธอธิปไตย 4 ไปประยุกต์ในการบริหารจัดการงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้ดี และจะส่งผลให้มีการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลักอธิปไตย 4 ก็คือ ที่คนส่วนใหญ่ที่รู้จักและมีความคุ้นเคย ว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการในเรื่องราวต่าง ๆ ในรูปแบบแนวทางของพระพุทธศาสนา ซึ่งในแนวทางให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานนั้นๆ หลักอธิปไตย 4 เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจ รวมถึงวิธีคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้นำและชาวพุทธ หรือพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ได้เข้าใจถึงหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมถึงเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่

ความสำเร็จอีกด้วย การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งหลักธรรมที่เอามาบริหารนั้นประกอบไปด้วย ๔ ประการ คือ

1. ฉันทะกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ก็คือ การที่ผู้บริหารนั้นจะทำกิจการหรือบริหารจัดการงานอะไรก็จะต้องมีความพอใจที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้การทำงานเหล่านั้นออกมาในรูปแบบที่ผู้บริหารนั้นพึงพอใจ มีความรู้สึกที่ปรารถนาเพื่อให้การทำงานของบุคคลากรในองค์การเหล่านั้นสำเร็จ และพึงพอใจ เช่น เราพึงพอใจในการเป็นผู้ให้ เพื่อให้บุคคลากรผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้น มีความสุขผู้บริหารก็ย่อมมีความสุขตามด้วยเช่นกัน เป็นต้น ก็อาจเป็นเพราะเรานั้นมีความพึงพอใจตั้งแต่แรกนั่นเอง

2. วิริยะกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ ความเพียรพยายามในสิ่งนั้น ซึ่งผู้บริหารหรือผู้นำนั้นเกิดความคิดที่จะทำอะไรแล้วก็ย่อมมีความเพียรพยายามเพื่อให้การบริหารจัดการงานเหล่านั้นเพื่อให้เกิดความสำเร็จ เพื่อให้การทำงานนั้นออกมาดี มีคุณค่าสำหรับผู้บริหารหรือบุคคลากรในองค์การ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกๆ ด้านของหน้าที่ในการทำงาน โดยส่วนใหญ่แล้วงานที่มีคุณค่าที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ ก็เพราะเกิดจากการที่ผู้บริหารกับบุคคลากรนั้นมีความเพียรพยายามมีความตั้งใจตั้งมั่น เช่น ภาพวาดในที่ต่างๆ ที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจากความประณีตและมีความใส่ใจ ความพยายามของจิตรกรที่จะทำให้ผลงานนั้นมีความสวยงาม มีคุณค่า และเมื่องานนั้นมีคุณค่าแล้วสิ่งที่ตามมา ก็คือ ภาพวาดนั้นมีราคาที่สูงขึ้น เหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ออกมาด้วยใจนั่นเอง

3. จิตตะกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ การที่ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ หรือเอาใจใส่กับการบริหารจัดการงานที่ผู้บริหารมอบให้บุคคลากรในองค์การได้รับมอบหมายเพื่อให้การทำงานนั้นเกิดผลประสบความสำเร็จ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลากรที่ทำงานนั้นดียิ่งขึ้นไปอีกโดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารนั้นได้รับมอบหมายให้บุคคลากรในองค์การทำอะไรแล้ว ก็ควรเอาใจ เอาความคิด ตั้งจิต ตั้งใจ มีความทุ่มเทกับการทำงานนั้นให้มากๆ เพื่อให้งานนั้นมีความสำเร็จโดยเร็ว โดยไม่สนใจว่า งานนั้นจะเป็นงานที่ต่ำต้อย หรือสูงไป เพราะว่าถ้าผู้บริหารกับบุคคลากรในองค์การนั้น มีความตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้เกิดความสำเร็จแล้ว การทำงานนั้นก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จอยู่เนืองๆ เพราะว่าถ้าผู้บริหารกับบุคคลากรในองค์การนั้น เมื่อได้รับมอบหมายงานนั้นแล้วไม่สนใจ งานที่ได้ก็ไม่เสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะว่าการทำงานทุกๆ สิ่งจะสำเร็จได้ก็เพราะความเอาใจใส่ เป็นอย่างดี

4. วิมังสากับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น คือ ผู้บริหารนั้นควรมีความพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น ซึ่งก็คือการมีความเข้าใจในการบริหารจัดการงานที่ผู้บริหารมอบหมายให้บุคคลากรในองค์การทำอยู่ถ้ามอบหมายการทำงานให้กับบุคคลากรที่ไม่มีความเข้าใจก็จะทำให้งานนั้นมีความผิดพลาด มีความไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริหารที่ได้มอบหมายให้ทำงานนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วการที่ผู้บริหารจะทำงานอะไรแล้วก็ต้องหาข้อมูลเพื่อให้การทำงานนั้น มีความสอดคล้องกัน เมื่อผู้บริหารทำงานโดยไม่สนใจหาข้อมูลก็จะทำให้การทำงานนั้นไม่ใช่ในสิ่งที่เขาปรารถนา หรือมีความต้องการ ดังนั้นเมื่อผู้บริหารจะทำงานอะไรสักหนึ่งงานก็ต้องพยายามหาข้อมูลและศึกษางานนั้นอย่างถ่องแท้ ว่างานนั้นมีความเป็นไปได้เป็นมาอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่จะคิดจะทำ เมื่อเราได้รับมอบหมายงานแล้วก็จะทำให้บุคคลากรในองค์การทำงานนั้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่าเรามีความ

เข้าใจ มีความรู้ในสิ่งที่บุคลากรกำลังทำนั้นแล้วด้วยความมั่นใจ งานนั้นจึงจะสำเร็จเหมือนที่เราคิดไว้ตั้งแต่เริ่มแรก

ดังนั้นหลัก “การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยใช้หลักอิทธิบาท 4” จึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปด้วยความสำเร็จ เพราะงานนั้นเมื่อเราใช้แต่หลักการ หรือแนวคิดทางตะวันตกก็จะไม่ได้แค่แนวคิดๆ หนึ่งที่สร้างความรู้ให้เราแค่นั้น แต่เมื่อเราใช้หลักการบริหารจัดการในแนวทางหลักธรรม คือ อิทธิบาท 4 นั้นแล้ว ก็จะทำให้เรานั้นเกิดความตระหนักในการใช้ชีวิตการทำงานต่างๆ อย่างมีความเข้าใจ ไม่เกิดความประมาท เพราะว่าการทำอะไรแล้ว ไม่ค้นหาความจริง ก็จะไม่พบกับความจริงนั้น และความสำเร็จ หรือความเข้าใจอันดีในการใช้ชีวิตอย่างไม่มีติด มีความตั้งมั่นในสติ สมาธิ และปัญญาด้วย

สรุป

การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 นั้นเป็น การบริหารจัดการที่ต้องใช้หลักการบริหารจัดการ หรือแนวคิดทฤษฎีสำหรับการบริหารจัดการ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม รวมถึงหลักธรรม คือ หลัก “อิทธิบาท 4” หรือ ประกอบด้วย ความพอใจ ความเพียรพยายาม ความเอาใจใส่ ความเข้าใจในงานที่ทำอยู่ จึงจะทำให้การจัดการนั้นขับเคลื่อนไปได้ โดยที่ผู้บริหารจัดการจะต้องคำนึงถึงความ สะดวก โปร่งใส ปลอดภัย ตรวจสอบได้ เพื่อให้การจัดการนั้นมีประสิทธิภาพ จึงย่อมจะมีการบริหารจัดการอย่างมีระเบียบวินัย มีเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2552). **ทฤษฎีหรือแนวคิดทางด้านการบริหารและการจัดการองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย.
- เทพพนม เมืองแมนและสวีน สุวรรณ. (2549). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิเชษฐ์ บัญญัติ. (2548). **หน้าที่หลักทางการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โกทูโนว์
- เพ็ญศรี มีสมนัย. (2549). **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารองค์กรภาครัฐ หน่วยที่ 3. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : นนทบุรี.
- สมภาพ สุขช่วง. (2541). **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. (2552). **องค์กรและการจัดการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พัทธอักษร.
- สุริยา รักษาเมือง. (2560). **การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน**. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.
- อดิสร เพียงเกตุ. (2551). **ศิลปะการพูด: วิธีเอาชนะใจคน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย
- พลุ เดชะรินทร์. (2563). **องค์กร 4.0**.
<https://www.bangkokbiznews.com/blog/blogger/6> สืบค้น วันที่ 11 มีนาคม 2564.
- Chapman, E.N. (1995). *Supervisor Suviva Kit* (2 nd ed.). California : Science Research Associates Inc.
- Schermerhorn, J.R. et al. (2002). *Managing organization Behavior*. USA : John Wiley and Sons.

